ದಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ

ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತ ಪ್ರದೇಶ ಅನೇಕ ಋಷಿಮುನಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಅದರಾಚೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ದಟ್ಟ ಕಾಡು-ಮೇಡುಗಳು. ದೇವದಾರು, ರುದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಸುರಪುನ್ನಾಗ, ಆಲ, ಅರಳಿ, ಧವಳೇಷು, ಬಿಲ್ವಪತ್ರಿ, ಮಾವು ಇತ್ಯಾದಿ ಅಸಂಖ್ಯ ಗಿಡ-ಮರ ಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂಸ್ರಪಶುಗಳಿದ್ದಂತೆ ಸಭ್ಯ ಪ್ರಾಣಿಗಳೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದವು. ಪ್ರಶಾಂತವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನದಿಗಳ ಅಂಚಿಗೆ ಋಷ್ಯಾಶ್ರಮ, ಗುರುಕುಲ, ಎಲೆಮನೆ, ನೆಲಮನೆಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಗಳಿಂದ ಹೊರಡುವ ವೇದಘೋಷ, ಮಂತ್ರಪಠಣ, ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಗಳು ಭರತವರ್ಷದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಿದ್ದವು. ತಪಸ್ಸು, ಯಜ್ಞ ಯಾಗ ಹೋಮಗಳ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಧೂಮರೇಖೆಗಳು ಸುರುಳಿ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ನಭೋಮಂಡಲವನ್ನೇ ಆವರಿಸಿದ್ದವು.

ಇಂತಹ ಪ್ರಶಾಂತ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ವಾಜಸ್ರವಸನ ಆಶ್ರಮವೂ ಒಂದು. ಇವನು ಗೋತ್ರ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಗೌತಮ ಋಷಿಯ ವಂಶದವನು. ಅರುಣಿ ಋಷಿಗಳ ಮೊಮ್ಮಗ. ಆಶ್ರಮದ ತುಂಬ ಹರಡಿದ ಚಿಗುರು ಹುಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಳೆ, ಮಯೂರ, ಮೊಲ, ಶುಕಗಳು ತಮ್ಮ ಮುದ್ದಾದ ಮರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಿದ್ದವು. ಆಶ್ರಮದ ಒಂದು ಬದಿಗೆ ಹಸುಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ; ಹಾಗೂ ಕಾಮಧೇನುವಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ. ಈ ಆಶ್ರಮ ಗುರುಕುಲದಾಧಿಪತಿ ವಾಜಸ್ರವಸರೇ ಆಗಿದ್ದರು. ಅವರದು ಹಠಮಾರಿ ಸ್ವಭಾವ. ಅವರು ಶೀಘ್ರಕೋಪಿ ಹಾಗೂ ದುಡುಕು ಸ್ವಭಾವದವರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲ ತರಹದ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಕುಶಲಮತಿಯವರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಮಾಡುವ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಶೀಘ್ರ¥sÀಲ ದೊರೆಯುವುದೆಂಬ ಪ್ರಚೀತಿ ಅವರದಾಗಿತ್ತು.

ವಿಶ್ವವರಾ ವಾಸ್ರವಸನ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ. ಕುಶಿಕ ಋಷಿಯ ಪುತ್ರಿ. ಮೃದುಭಾಷಿಣಿ ಹಾಗೂ ಸ್ನೇಹಪರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿಯ ಚಿಗರಿ ಹುಲ್ಲೆಗಳೂ ಸಹಿತ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವಳ ಜೊತೆಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದವು. ವಿಶ್ವವರಾ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ, ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತ ಆತ್ಮೀಯಳಾಗಿದ್ದಳು. ತಂದೆಯ ಬಳಿ ಇದ್ದಾಗ ವೇದಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಅರಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಇವಳು ಸದಾಚಾರಿ, ಶಾಂತ, ವಿಚಾರವಂತಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಸೌಂದರ್ಯವತಿಯಾಗಿದ್ದಳು. ವಾಜಸ್ರವಸನ ಜೊತೆಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಮಕ್ಕಳಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ವಾಜಸ್ರವಸನ ವಿಚಾರಗಳೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಇಹಲೋಕದ ವೈಭವ ಭೋಗ ಬೇಕಿದ್ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಪರಲೋಕದ ಆಸೆಯೂಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ವೇದ ವಿದೂಷಿ ವಿಶ್ವವರಾಳಿಗೆ ಇಹಲೋಕ ಜೀವನದ ಸುಖ ಸೌಭಾಗ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಅವು ಕ್ಷಣಿಕವೆಂದರಿತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಂದು ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಜೀವನ, 'ಎತ್ತು ಎರೆಗೆ, ಕೋಣ ಕೆರೆಗೆ' ಎಂಬಂತೆ ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರೂ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ವಿಶ್ವವರಾಳು ವಾಜಸ್ರವಸನಿಗೆ ನಡುನಡುವೆ ಸೂಕ್ತ ಸೂಕ್ತಕಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಡುವುದು, ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗ ನೀಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸೋಜಿಗದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಮಂತ್ರದೃಷ್ಟಾರಳಾಗಿದ್ದಳು. ಋಗ್ವೇದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವೇದವಿದೂಷಿ ಹಾಗೂ ಋಷಿಕೆಯರೆಂದು ಕೀರ್ತಿವಂತರಾದ ರೋಮಶಾ, ಲೋಪಾಮುದ್ರೆ, ಘೋಷಾ, ಸಿಕತಾ, ನಿವಾವರಿಯರ ಪುಣ್ಯನಾಮಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವರಾಳ ಹೆಸರೂ ಒಂದಾಗಿತ್ತು.

ವಾಜಸ್ರವಸರು ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯ ನಿಮಿತ್ತ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ವಿಶ್ವವರಾಳೇ ಗುರುಕುಲ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಶ್ರಮದ ವಟುಗಳು ವಾಜಸ್ರವಸರನ್ನು ಭಯಮಿಶ್ರಿತ ಗೌರವದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕಂಡರೆ, ವಿಶ್ವವರಾಳನ್ನು ತಮ್ಮ ತಾಯಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು. ವಾಜಸ್ರವಸರ ಕಠಿಣ ತಮ ಪ್ರಬೋಧನೆಗಿಂತ, ವಿಶ್ವವರಾಳ ಪ್ರಬುದ್ಧ ವಾಣಿಗೆ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದರು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನಾರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ, ಅವರ ಊಟೋಪಚಾರ ಹಾಗೂ ಆಯುರ್ವೇದದ ಮದ್ದು ಔಷಧ ತಾನೇ ಸ್ವತಃ ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಳು. ವಾಜಸ್ರವಸನು ಮುಂಗೋಪಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ವಿಶ್ವವರಾ ತನ್ನ ಪತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನೇ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಜ್ಞಾಧಾರಕಳಾಗಿ, ಪತಿ ಇಚ್ಛೆಯನುಸಾರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು.

ವಿವಾಹದ ಎಂಟು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ವಿಶ್ವವರಾ ಗರ್ಭವತಿಯಾದ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ವಾಜಸ್ರವಸ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. ಈಗ ಅವಳ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಾಳಜಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಅವಳ ತಪÇ್ೀಗ್ನಿಯ ಮುಂದೆ ಅವನ ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳು ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಮಂತ್ರಪಠಣ, ಓಂಕಾರೋಪಾಸನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಮೌನ ಹಾಗೂ ಧ್ಯಾನದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆವಾಗ ಅವಳ ಮುಖದಿಂದ ತಪÇ್ೀಪ್ರಭೆಯ ವಲಯಗಳು ಹೊರಟಂತೆ

ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ತಿಂಗಳುಗರುಳಿದಂತೆ ತವರುಮನೆಗೆ ಹೋಗಲೆಂದು ಅಣಿಯಾದಾಗ, ಶುಶ್ರೂಷೆಗೆಂದು ಅವಳ ತಾಯಿಯೇ ಇವಳಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಗಂಡುಮಗುವಿನ ಜನನವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಸಂತೋಷಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಗುವಿನ ನಾಮಕರಣ "ನಚಿಕೇತ" ಎಂದು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವನೇ ಈ ಕಥೆಯ ನಾಯಕ.

ಶೈಶವ ದಾಟಿ ಬಾಲ್ಯದಲಿ ಕಾಲಿಟ್ಟ ಆರೇಳು ವರ್ಷಗಳು ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಕ್ಷಣದಂತೆ ಕಳೆದುಹೋದಳು. ನಚಿಕೇತನು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಿಸರ, ಸಮಾಜ, ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿ, ಒಳ್ಳೆಯದು-ಕೆಡಕು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸತೊಡಗಿದನು. ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ, ಪ್ರಣವೋಪಾಸನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನುಕರಣ ಮಾಡತೊಡಗಿದನು. ಆತನಲ್ಲಿ ಗ್ರಹಣ, ಧಾರಣ, ಸ್ಮರಣ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಾಯಿ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ-ಪುಟ್ಟ ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಧನಾಗ್ರ ಬುದ್ಧಿಯ ತಂದೆ ವಾಜಸ್ರವಸನಿಗೆ, ಋಣಾಗ್ರ ಬುದ್ಧಿಯ ವಿಚಾರಗಳು ಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಮಗನಿಗೆ ಹೋಮ-ಹವನ, ಯಜ್ಞ-ಯಾಗ, ದಾನ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸಿ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ತಂದೆ ಉತ್ಸಾಹಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಬಾಲಕ ನಚಿಕೇತನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಜ್ಞಾನದ ನುಡಿಗಳು, ಪ್ರೀತಿಯ ಮಾತುಗಳು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ನಚಿಕೇತನ ಅಂತರಂಗದ ಜಾಣತ್ಯದ ಏಳ್ಗೆಗೆ ತಾಯಿಯೇ ಪ್ರಮುಖವಾದಳು. ಅವನದು ಆಗ ಕುತೂಹಲದ ಮನಸ್ಸು. ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅರಿತು ತನ್ನೊಳಗೇ ತಾನು ವಿಚಾರಮಂಥನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು.

ತೇಜಸ್ವಿ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಬಾಲಕ ನೋಡಲು ಆಕರ್ಷಕನಾಗಿದ್ದ. ತಾಯಿಯ ಬೋಧ ಕಥೆಗಳಿಂದ ದೇವರು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ತುಂಬಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದಿದ್ದ. ಚೈತನ್ಯಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತಾಯಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ತಾಯಿಯು ಅಷ್ಟೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳು. 'ದೇವರೇಕೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ?' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ತಾಯಿ, 'ಗಾಳಿ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದೆ, ಆದರೆ ಕಾಣುವದಿಲ್ಲ, ಅದಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವಿಯೂ ಇಲ್ಲ, ನಾನೂ ಇಲ್ಲ, ನೀನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ದೇವರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಇದೆ ಎಂದು ಅರ್ಥ...' ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎಂದೂ ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡಬಾರದು, ಎಂಬ ಮಾತು ಅವನ ಮನದಲ್ಲಿ ದೃಢವಾಗಿತ್ತು.

ವಾಜಸ್ರವಸರು ಒಂದು ಮಹಾಯಾಗದ ಸಲುವಾಗಿ ಪರಪ್ರಾಂತಕ್ಕೆ ಋತ್ವಿಜರಾಗಿ ಹೋಗಿದ್ದರು. ಆವಾಗ ಮಹಾಯಾಗ ಮಾಡಿದ ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ನೂರಾರು ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ತಾಯಿ ಮಗ ಇಬ್ಬರೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಾಗ, ಆಶ್ರಮದ ಅನತಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗುಹೆಯೊಂದರ ಕಡೆಗೆ ನಚಿಕೇತನ ಲಕ್ಷ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ನಚಿಕೇತನು ತಾಯಿಗೆ, 'ಅಮ್ಮಾ, ನನಗೆ ಆ ಗುಹೆ ನೋಡಬೇಕಾಗಿದೆ, ಹೋಗೋಣವೆ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಾ. ವಿಶ್ವಾವರಳು ಭಯದಿಂದ, 'ಬಾಡ ಮಗು, ಅದು ಯಮಸದೃಶವಾದ ಗುಹೆ; ಅಲ್ಲಿ ಹೋದವರು ಮರಳಿ ಬರುವದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವಿದೆ. ಹುಳ-ಹುಪ್ಪಡಿಗಳಿವೆ. ಹಿಂಶ್ರ ಪಶುವೊಂದು ಆಗಾಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರ್ರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಡ ಮಗು ಬೇಡ' ಅನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ನಚಿಕೇತ ಅರ್ಧ ಭಯ ಅರ್ಧ ನಿರ್ಭಯನಾಗಿ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾಯಾಗ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದಿಂದ ನೂರಾರು ಹಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ವಾಜಸ್ರವಸರು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಪತ್ನಿ ಪುತ್ರನನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂಭ್ರನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುನಃ ನಿತ್ಯದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಮಗ ನಚಿಕೇತನ ಉಪನಯನ ಮಾಡುವ ಸಮಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪನಯನವಾದ ನಂತರ ಗುರುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕಾಗಿ ಕಳಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಮಗನನ್ನಗಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುವದೆಂಬ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಹೆತ್ತವರ ಮನ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಉಪನಯನ ಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಮುನಿಗಳನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದರು. ಆ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಾಮದೇವ ಋಷಿ ಹಾಗೂ ಭಾದ್ಯೋಗ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಆಗಮನ ಬಹು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಎಲ್ಲ ಆಪ್ತರೊಂದಿಗೆ ಉಪನಯನ ಸಮಾರಂಭ ಮಂಗಳಮಯ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ನವಾಯಿತು. ಮರುದಿನ ನಚಿಕೇತನು ಗುರುಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಪಯಣಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮಹರ್ಷಿ ಭಾದ್ಯೋಗ್ಯ ಋಷಿಗಳ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ನಿಪುಣತೆ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬೆಳೆಯುವ ಮನಸ್ಸು ಎಳೆಯ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಗುರುಬೋಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಅಂತರ್' ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನ್ವೇಷಣೆ ಬುದ್ಧಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇವನದು ಯೋಗಮಾರ್ಗದ ನಡೆಯಾದರೆ, ತಂದೆಯದು ಯಾಗಮಾರ್ಗದ ನಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಜಸ್ರವಸನದು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಧನ ಗೋಸಂಪತ್ತು ಪಡೆಯುವುದಾಗಿತ್ತು.

ವಾಜಸ್ರವಸರು ತಮ್ಮ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲೇ 'ವಿಶ್ವಜಿತ ಮಹಾಯಾಗ' ವನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿ ಪತ್ನಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮಹಾಯಾಗದಲ್ಲಿ ಯಾಗಕರ್ತೃ ತನ್ನೆಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಯಾಗ. ಈ ಯಾಗವನ್ನು ಮಾಡುವವರು ವಿರಳ. ವಾಜಸ್ರವಸರು ಮಹಾಯಾಗದ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ ಕೊಟ್ಟುಕಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹರ್ಷಿಗಳಿಗೂ ಆಮಂತ್ರಣ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ವಾಮದೇವ ಋಷಿ, ಭಾರ್ದ್ವ್ಯೇಗ್ಯ ಋಷಿಗಳೂ ಸಹಿತ ನಚಿಕೇತನ ಜೊತೆಗೆ ಮಹಾಯಾಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನಚಿಕೇತನ ಆಗಮನದಿಂದ ಹೆತ್ತವರು ಆನಂದಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ವಾಜಸ್ರವಸರು ವಿಶ್ವವರಾಳ ಸಹಕಾರ್ಯದಿಂದ ಯಾಗದ ತಯಾರಿಯನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮಂಡಿಸಿದ್ದರು. ಮಹಾಯಾಗ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಜಸ್ರವಸರು ಋತ್ವಿಜರಿಗೆ ಹೋತೃ, ಪುರೋಹಿತ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದಕ್ಷಿಣೆ, ಚಿನ್ನಾಭರಣ, ಸುವರ್ಣನಾಣ್ಯ, ರೇಶಿಮೆವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿಟ್ಟರು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗೋವುಗಳ ಪೈಕಿ, ದಷ್ಟಪುಷ್ಟವಾದವುಗಳನ್ನು ಆಶ್ರಮದ ಹಿಂಬದಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಮತ್ತು ಬಡಕಲು, ಮೇವು ತಿನ್ನಲೂ ಆಗದ, ಸುಮಾರು ಎರಡು ನೂರರಷ್ಟು ನಿತ್ರಾಣ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಸಲುವಾಗಿ ಯಜ್ಞದ ವೇದಿಕೆಯ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಇಟ್ಟಿದ್ದರು. ನಚಿಕೇತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ತಂದೆಗೆ, "ಅಪ್ಪಾಜಿ! ಇಂಥ ಬಡಕಲು ಶರೀರದ, ನಿತ್ರಾಣ ಗೋವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದೆ? ಇದರಿಂದ ಮಹಾಯಾಗದ ¥sóÀಲಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವದಿಲ್ಲ"... ಎಂದಾಗ ತಂದೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. 'ಗೋವು ಸಂಪತ್ತು' ಎನ್ನುವಿರಿ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪತ್ತು ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪುತ್ರ, ಎಂದು ನೀವೇ ನಂಬಿರುವಿರಿ. ಹಾಗಾದರೆ ನನ್ನನ್ನೇ ದಾನಮಾಡಿರಿ, ಎಂದಾಗ ಎಲ್ಲ ಜನರ ಮುಂದೆ ಅಪಮಾನಿತನಾದ ತಂದೆಯು, ಸಿಟ್ಟಿನ ಭರದಲ್ಲಿ "ಹೋಗು, ನಿನ್ನನ್ನು ಆ ಯಮನಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ, ತೊಲಗು ಆಚೆಗೆ" ಎಂದಾಕ್ಷಣ ನಚಿಕೇತನು ತಂದೆಯ ಪಾದದಡಿಯಲ್ಲಿ ದೊಪ್ಪನೆ ಬಿದ್ದನು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒರಗಿದನು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ವಿಶ್ವವರಾ ಪ್ರಜ್ಞೆತಪ್ಪಿ ಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. ಯಜ್ಞವು ರುದ್ರಭಯಾನಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಮರಣೋನ್ಮುಖ ನಚಿಕೇತನಿಗಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಳಹಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಗುರುಗಳಾದ ಮಹರ್ಷಿದ್ವಯರು ನಚಿಕೇತನನ್ನು ತಮ್ಮ ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು, ಆತನ ಗಂಟುಹಾಕಿದ ಶಿಖೆಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಮಂತ್ರಪಠಣ ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಚಿಕೇತನು ಯಮಪುರಿಗೆ ಹೋದನೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನ ಆಯುಷ್ಯ ಮುಗಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಖೇಚರಿ ವಿದ್ಯೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಾಣಸ್ತಂಭನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಸತ್ತಂತೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾನೆ ಅಷ್ಟೇ...

ಸೂಕ್ಷ್ಮದೇಹದಿಂದ ನಚಿಕೇತ ಯಮಪುರಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದನಂತರ ತನ್ನ ಯೋಗಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಬಾಲರೂಪ ತಾಳುತ್ತಾನೆ. ಯಮನ ಪತ್ನಿ ಅವನಿಗೆ, 'ಮಗು! ಯಮಧರ್ಮರಾಜರು ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಬರಲು ಮೂರು ದಿನಗಳಾಗಬಹುದು' ಎಂದಾಗ ಅವನು ದಾರಿಕಾಯುತ್ತ ಬಾಗಿಲಲ್ಲೇ ಕೂಡ್ರುತ್ತಾನೆ. ಮೂರು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ ಯಮರಾಜನು ಬಂದು ಅವನನ್ನು ಆದರಾತಿಥ್ಯದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂರು ದಿನ ನಿನ್ನನ್ನು ಕಾಯಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಮೂರು ವರ ಕೊಡುತ್ತೇನೆ; ನಿನಗೆ ಏನು ಬೇಕೆಂದು ಕೇಳು' ಎಂದು ಯಮರಾಜನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಚಿಕೇತ, 'ನನ್ನ ತಂದೆ ಕೋಪದಿಂದಾಡಿದ ಮಾತಾದರೂ ಅದು ಸುಳ್ಳಾಗದಿರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ. ಅದರಿಂದ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಅಪಾರ ದುಃಖವಾಗಿದೆ. ಕೆಟ್ಟ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರ ಕೆಟ್ಟ ¥sóÀಲ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗದಿರಲಿ. ಮತ್ತೆ ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಾನು ಮರಳಿ ಅವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಅವರು ಹೃದಯಪೂರ್ವಕ ನನ್ನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಿ' ಇದು ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಬೇಡಿಕೆ. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯದು ನನಗೆ ಅಗ್ನಿವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸಿರಿ, ಎಂದಾಗ ಯಮರಾಜನು ಅವನಿಗೆ ಯಜ್ಞ, ಯಾಗ, ಹೋಮ, ಹವನ, ಅಗ್ನಿವಿದ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸವಿಸ್ತಾರ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದುಅಲ್ಲದೆ ಯಮರಾಜನು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿವಿದ್ಯೆಯು 'ನಚಿತಾಗ್ನಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸುವಂತಾಗಲಿ, ಎಂದು ವರ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಮೂರನೆಯ ವರ ಕೇಳಿದಾಗ ಯಮರಾಜನು ಗರ ಬಡಿದವರಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟನು. ಇಷ್ಟು ಪುಟ್ಟ ಬಾಲಕ, ನಶ್ವರ ಜಗತ್ತಿನ ಈಶ್ವರನ ಬಗ್ಗೆ, ಆತ್ಮವಿದ್ಯೆ, ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನಲ್ಲಾ...'ಎಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂಥ ಬಾಲವಯಸ್ಸಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಈ ಗಹನ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಹೇಳುವದು... ಎಂಬುದೇ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಯಿತು. 'ಜೀವ ಅಂದರೇನು? ಜಗತ್ತು, ಬ್ರಹ್ಮ, ಮಾಯೆ, ಹುಟ್ಟು, ಸಾವು ಅಂದರೇನು?... ಜೀವಿ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ?... ಹೀಗೆ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಜಟಿಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, 'ಹೇಳು ತಾತಾ, ಹೇಳು...' ಎಂದು ಪೀಡಿಸಿದಾಗ, ಯಮರಾಜನು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಚಿಕೇತನು, ನನ್ನಂಥ ಚಿಕ್ಕ ಹುಡುಗನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳದೇ, ಸವಿಸ್ತಾರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಯಮರಾಜನು ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯಿದ್ದಾನೆ;

ಸಮಯಪ್ರಜ್ಞೆಯಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಯ ಮುಗಿಯದೇ ಯಾರನ್ನೂ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಯಮಧರ್ಮನನ್ನು ನೋಡುವ, ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ತಪ್ಪಾಗಿದೆ... ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅಂದುಕೊಂಡನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಯಮಧರ್ಮರಾಜನು, 'ಮಗು! ಒಮ್ಮೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನಿನ್ನ ಆಶ್ರಮದತ್ತ ನೋಡು...' ಎನ್ನುತ್ತ ನಚಿಕೇತನ ಭ್ರೂಮಧ್ಯವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ನಚಿಕೇತನಿಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಂಗಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯಾಗದ ಎಲ್ಲ ನೆನಪು ಮರುಕಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಇತ್ತ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಿಂದ ಶವವನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಶ್ರಮವಾಶಿ, ಹೆತ್ತವರು, ಋಷಿಮುನಿಗಳು, ಎಷ್ಟು ದಿನವೆಂದು ಹೀಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೂಡ್ರುವದು!... ಈಗ ಚಿತಾಗ್ನಿ ಕೊಟ್ಟುಬಿಡೋಣವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಂಡ ಯಮಧರ್ಮನು ನಚಿಕೇತನಿಗೆ, ತಂದೆಗಾಗಿಯೇ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಅವನ ಮಾತನ್ನೇ ನೆನಪಿಸಿಕೊಟ್ಟು, 'ಹೋಗಿ ಬಾ ಕಂದಾ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅವರು ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಜೀವಾತ್ಮನಿಗೆ ಇರಲು ಶರೀರದ ಉಪಾಧಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಮಾನವ ಶರೀರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ, ಹೋಗು, ಬೇಗ ಹೋಗು... ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ 'ಸರಿ' ಎಂದು ಧ್ಯಾನಸ್ಥನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೌನ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅತ್ತ ಚಿತಾಗ್ನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ತಯಾರಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಆ ಇಬ್ಬರೂ ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಠೆ, ನಂಬುಗೆ. ಮಗ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತಾನೆ, ಎಚ್ಚರವಾಗುತ್ತಾನೆ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ. ಆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನಮೌನ ಆವರಿಸಿತ್ತು. ಮಹರ್ಷಿದ್ವಯರ ದೃಷ್ಟಿ ನಭದ ಕಡೆಗೆ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ನಚಿಕೇತನು ಜ್ಯೋತಿರೂಪದಿಂದ ಬಂದು ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಸೇರಿದನು. ಅವನ ಶರೀರ ಸಾವುಕಾಶ ಅಲುಗಾಡುತ್ತ ಚೈತನ್ಯಯುಕ್ತವಾಗುವುದನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಗಮನಿಸಿದರು. 'ನಮ್ಮ ನಚಿಕೇತ ಬಂದಾ... ಯಮಧರ್ಮನ ಗುಹೆಯಿಂದ ಮರಳಿ ಬಂದಾ... ಎಂದು ಕೂಗಾಡತೊಡಗಿದರು.

ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಸೋತು ಹೋಗಿದ್ದರೂ ಆ ಒಂದು ಕೂಗು ಕೇಳಿ ಧಾವಿಸಿ ಬಂದು ಕಂದನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಸಂತೋಷದಿಂದ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಗು ಬದುಕಿ ಬಂದ ಸುದ್ದಿ ವೇಗವಾಗಿ ಪಸರಿಸಿತು. ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರನ್ನೆಲ್ಲ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತ್ತು. ಪುನಃ ವೇದಘೋಷಗಳು ಮೊಳಗತೊಡಗಿದವು. ಮಂತ್ರಪಠಣದಿಂದ ಯಜ್ಞ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತದೆ.

*** ಯೋಗ್ಯ ದಾನದಿಂದ ಮೋಕ್ಷ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ಎಂಬುದು ಈ ಕಥೆಯ ತಿರುಳು. ***

ಸೌ|| ಅನ್ನಪೂರ್ಣ. ಸು. ಸಕ್ರೋಜಿ. ಪುಣೆ.

ಚರದೂರವಾಣಿ : 8975323059